

Т. Шевченка, Т. Копистинського, С. Васильківського, І. Труша, О. Кульчицької. У ній фігурують і такі представники національної мистецької культури, як О. Архипенко, Я. Гніздовський, О. Грищенко, Л. Ієц, В. Кричевський, Е. Козак, О. Дядинок, С. Литвиненко, А. Малюца, М. Черешньовський і багато інших. Розділ побудований за алфавітом прізвищ авторів, які супроводжують обширні статті-біографи з інформацією про їхні мистецькі здобутки. Тексти про авторів підсилюються висловами інших дослідників про творчість цих митців. Okремо слід підкреслити якісно підготовлені у каталозі репродукції творів, відзначена також їх техніка виконання. Кожна стаття-біограма супроводжується коротким резюме англійською мовою (переклад І. Дробіт). Дослідниці вдалося зібрати та впорядкувати об'ємний матеріал, який доповнює, конкретизує, аналітично характеризує окремі факти з життя та мистецьких надбань художників. У каталожній частині праці Л. Купчинська часто подає свою, авторську концепцію бачення та розуміння окремих сторінок творчої біографії того чи іншого митця, цікаві аспекти творчості.

Опрацьовуючи біографи художників і скульпторів, дослідниця трактує національні мистецькі досягнення в широкому історичному контексті. В побудові статей-біограм про авторів, твори яких входять у колекцію, авторка використовує тео-

ретичні засновки про постійну еволюцію мистецтва і його історичну обумовленість, про взаємодію різних об'єктивних і необ'єктивних процесів у творчості кожного митця в контексті високих параметрів образотворчого мистецтва. Л. Купчинська зуміла виявити найістотніше, що розкриває тяглість та безперервність мистецького поступу рідного народу, на яких би континентах його представники не проживали.

Вагомим надбанням цієї наукової праці є розділ „Вибрана бібліографія“. У ньому автор представила літературні джерела, присвячені творчості художників, роботи яких вміщені у каталожній частині. Це доволі великий перелік джерельних матеріалів. Щоправда, до представленої бібліографії маємо побажання: у літературних джерелах слід було залучити дослідження львівського науковця Ю. Ямаша, який, на наш погляд, найбільш ретельно вивчає творчість Івана Труша: „Труш малює Італію“ (2005), „Труш малює Каменяр“ (2008).

Каталог „Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці...“ Лариси Купчинської є науково осмисленою, вартісно опрацьованою працею. Скрупульозне вивчення колекції та гарно виданий каталог дає можливість авторові продемонструвати збірку мистецьких творів ЛННБ України як вагому джерельну базу для глибших наукових досліджень.

Ірина ГАХ

Inwentarz rękopisów Biblioteki Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu / Oprac. Andrzej Kaszlej.— Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2011.— 335 s., 32 il. (Inwentarze rękopisów Biblioteki Narodowej. 2)

Книжка присвячена описові рукописної збірки бібліотеки Перемишльського греко-католицького капітулу, яка тепер зберігається в Національній бібліотеці у Варшаві. Ці рукописи містять цінну інформацію з історії Перемишльської єпархії Православної та Унійної (Греко-Католицької) церков від пізнього середньовіччя і до початку ХХ ст., а також є джерелом дослідження багатьох питань історії України зазначеного часу. Левова частка колекції — це кириличні рукописні книги релігійного змісту, які становлять найбільший масив таких рукописів у Польщі. Серед них одна з найцінніших у кодикологічному та мистецькому аспектах пам'яток слов'янської писемної спадщини — Євангелія тетр або „Перемишльське Євангеліє“ ХІV ст., а також важливі три Октоїхи, Апостол та Євангелія тетр з ХV ст. Крім книжок, у колекції містяться документи. Значна частина документів бібліотеки Перемишльського капітулу писана латинською, німецькою та польською мовами, серед яких одинадцять опрацьованих конволютів ХІІ—ХІV ст. із монастиря цистеріанців Рейні поблизу м. Граца в Австрії, та одна з найдавніших пам'яток польської мови — „Rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa“ (поч. ХVІ ст.).

У Вступі (С. 7—27) до „Інвентарю...“, який поділений на кілька тематичних розділів, його упорядник, науковий співробітник Відділу рукописів

НБ у Варшаві Анджей Кашлей, висвітлює історію бібліотеки Перемишльського капітулу, робить спробу упорядкувати відомості про неї. Спершу він приділив увагу питанню шляхів її поповнення. Основою збірки стали книги і рукописи Перемишльської православної унійної катедрі (642 томи), яка згодом поповнювалася приватними книгозбірнями, подарованими діячами Греко-Католицької церкви ХVІІІ—ХІХ ст. (деканом Онурієм Кабаєвичем (147 томів), єпископом Іваном Снігурським (2 096 томів, 1833 р.), каноніком Іваном Лаврівським (14 139 томів, 1846 р.), єпископом Юліаном Пелешем (391 том і 10 рукописів) та ін.). У ній також зберігаються менші за обсягом книжкові і рукописні колекції приватних осіб та установ. Бібліотека значно збільшилася на зламі ХІХ—ХХ ст., коли за вказівкою єпархіяльних властей у парафіях Перемишльської єпископії цілеспрямовано виявляли і передавали до неї друки, рукописи, ікони та інші предмети релігійного вжитку. Наприкінці 1930-х рр. книгозбірна налічувала приблизно 35 000 томів.

У поле зору упорядника також потрапив процес інвентаризації бібліотеки, який здійснювали кустош капітулу Тома Полянський (1846), о. Антін Добрянський (1852), о. Антін Петрушевич (1858), канонік капітулу Мирон Подолинський (бл. 1900) та невідомий бібліотекар кінця ХІХ — початку

XX ст. У Вступі йдеться також про справу розпорошення фондів бібліотеки після Другої світової війни. Із закриттям Греко-Католицької церкви рухоме і нерухоме майно Перемишльської єпархії передано Римо-Католицькій церкві. 1947 р. поділ бібліотеки здійснили працівники НБ у Варшаві. У її збірках залишилося бл. 850 томів, у т. ч. 210 кириличних книг. Бібліотека Католицького університету в Любліні отримала 11 775 томів. 142 стародруки і щонайменше 27, виданих після 1800 р., зберігаються у бібліотеці Національного музею Перемишльської землі, а також невелика кількість у книгозбірнях Товариства приятелів наук у Перемишлі (7 позицій) та Державного архіву (13 стародруків). Майже всі рукописи бібліотеки Перемишльського капітулу, за незначними фрагментами, які залишилися у наукових установах Перемишля (Державний архів, Національний музей Перемишльської землі), перевезено до Національної бібліотеки у Варшаві (735, із них 542 кириличні).

Окремий тематичний сюжет Вступу А. Кашлей присвятив описові рукописів перемишльської бібліотеки у Національній бібліотеці у Варшаві в другій половині 1950 — на початку 2000-х рр., їх переміщено у 1951 і 1957 рр. в межах бібліотеки і до Головного архіву давніх актів, інвентаризації (інвентарі та каталоги церковнослов'янських рукописів о. Івана Балака 1950-х рр. (опубліковані 1974 р.), Олександра Рогова 1969 р., Ярослава Шапова 1976 р., Юрія Ясіновського 1996 р., Галини Малиніної та Олександра Наумова 2004 р.). Останній інвентар під назвою „Rekordy cerkiewnosłowiańskie w Polsce. Katalog” став основою для опису кириличних рукописів А. Кашлеєм у цьому „Інвентарі...” У 2008 р. усім документам бібліотеки Перемишльського капітулу надані постійні інвентаризаційні номери (11801—12494), отож їх відтоді налічується 725 справ у 753 томах.

Безпосередньо „Інвентар...” (С. 33—287) рукописів поділений на тематичні групи. Центральне місце відведено богослужбовим книгам, які упорядковані за типологічною ознакою: Євангелії, Псалтирі, Апостоли, Мшали, Євхологоні, Служебники, Трєбники, Часослови, Тріоді (Квітні і Пісні), Октоїхи, Ірмологіони, Мінеї, Устави, Прологи, Акафісти, Молитовники, Гомілеарії, Збірники (літургійні, гомілетичні, агіографічні), Пом'яники. Також інвентаризовані метрики, книги церковних братств, теологічні та догматичні трактати, підруч-

ники і конспекти з філософії, медицини та права, історична і політична *miscellanea*, матеріали церковного характеру, діловодні документи та листування консисторії і духовних осіб Перемишльської єпархії, полемічна література, літературні твори, мовні підручники та *varia*. Перед кириличними книгами подано опис згаданих 11-ти середньовічних різних документів і рукописних кодексів, які потрапили до бібліотеки Перемишльського капітулу від Івана Лаврівського.

У межах кожної тематичної групи рукописи розміщено в хронологічному порядку. Книги церковних братств (43 книги) та метричні книги (29 справ) упорядковані за алфавітом назв населених пунктів (парафій), у яких були створені. Серед матеріалів першого типу — книги братств церков другої половини XVII—XVIII ст., зокрема таких населених пунктів, як Городло, Гусятин, Дрогобич, Куликів, Перемишль, Сокаль, Яворів, Ярослав. За мовною ознакою рукописи в „Інвентарі” не поділено, а отже, кириличні та латинські рукописи не становлять окремих груп.

„Додаток” (С. 289—293) включає 22 справи, передані з Відділу рукописів Національної бібліотеки до Відділу давніх друків бібліотеки (2 справи) та Головного архіву давніх актів у Варшаві (20 справ).

Опис рукописів у „Інвентарі...” містить лише головну інформацію про нього. Він складається з таких елементів: номер Національної бібліотеки у Варшаві та формат, мова, час створення, кількість аркушів і сторінок, розмір, оправа, автор і назва, короткий виклад змісту, стан збереження, оздоблення, походження (провенієнція, відомості про місцевість та ім'я попереднього власника), давні справи, бібліографія, номер мікрофільму. Збірка рукописів мікрофільмована.

До „Інвентарю...” додано бібліографію (С. 295—297), перелік осіб та інституцій (С. 298—304), перелік назв власників (осіб та інституцій) та місцевостей (С. 305—311), у яких колись зберігалися рукописи, хронологія документів (С. 312—313), перевідні таблиці справ (С. 314—333) та список ілюстрацій (С. 334—335). Перед „Інвентарем” подано список умовних скорочень (С. 29—30) та зміст (С. 31—32).

„Інвентар...” має на меті удоступнити інформацію про рукописну збірку бібліотеки Перемишльського капітулу, звернути увагу дослідників на малознані документи, які там зберігаються, а тому він стане корисним для українських філологів, істориків, істориків Церкви, істориків мистецтва.

Андрій ФЕЛОНЮК

Літопис Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.— [Львів], 2011.— № 8 (13).— 200 с.

Видання поділене на два тематичні блоки: історію музею як інституції і наукові дослідження про пам'ятки, що зберігаються у колекції.

Перший тематичний блок охоплює рубрики, присвячені сучасності і минувшині. У першій рубриці редакторки часопису О. Біла та А. Забитівсь-